DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)
den 6 juni 2002 *

I mål C-146/01,

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av L. Ström, i egenskap av ombud, biträdd av M. van der Woude, avocat, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Konungariket Belgien, företrätt av A. Snoecx, i egenskap av ombud,

svarande,

angående en talan om fastställelse av att Konungariket Belgien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt rådets direktiv 90/641/Euratom av den

* Rättegångsspråk: franska.

4 december 1990 om praktiskt strålskydd för externa arbetstagare som löper risk att utsättas för joniserande strålning i sin verksamhet inom kontrollerade områden (EGT L 349, s. 21; svensk specialutgåva, område 15, volym 10, s. 13) genom att inte inom den föreskrivna fristen anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artikel 4.2, bilagorna 1 och 2 samt artiklarna 5 och 6 i direktivet, eller genom att inte underrätta kommissionen om sådana åtgärder inom samma frist,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden F. Macken samt domarna C. Gulmann (referent) och J.N. Cunha Rodrigues,

generaladvokat: L.A. Geelhoed,
justitiesekreterare: R. Grass,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 5 mars 2002 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Europeiska gemenskapernas kommission har, genom ansökan som inkom till domstolens kansli den 30 mars 2001, med stöd av artikel 141 Euratomfördraget väckt talan om fastställelse av att Konungariket Belgien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt rådets direktiv 90/641/Euratom av den 4 december 1990 om praktiskt strålskydd för externa arbetstagare som löper risk att utsättas för joniserande strålning i sin verksamhet inom kontrollerade områden (EGT L 349, s. 21; svensk specialutgåva, område 15, volym 10, s. 13) genom att inte inom den föreskrivna fristen anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artikel 4.2, bilagorna 1 och 2 samt artiklarna 5 och 6 i direktivet, eller genom att inte underrätta kommissionen om sådana åtgärder inom samma frist.

Tillämpliga bestämmelser

Gemenskapsrätten

2 I artikel 1 i direktiv 90/641 föreskrivs att syftet med direktivet är att komplettera rådets direktiv 80/836/Euratom av den 15 juli 1980 om ändring av direktiv om fastställande av de grundläggande normerna för befolkningens och arbetstagarnas hälsoskydd mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning (EGT L 246, s. 1; svensk specialutgåva, område 15, volym 3, s. 41) och att därigenom på bästa möjliga sätt på gemenskapsnivå skydda externa arbetstagare som är verksamma inom kontrollerade områden.

3 I artikel 4.2 i direktiv 90/641 föreskrivs följande:

"I väntan på upprättandet av ett enhetligt gemenskapssystem för strålskydd för externa arbetstagare, t.ex. ett datanätverk, används

a) i ett övergående skede, enligt de gemensamma bestämmelserna i bilaga 1,

— ett centraliserat nationellt nätverk, eller

— ett personligt dosövervakningsdokument (dospass) som utfärdas för varje extern arbetstagare, och för vilket de gemensamma bestämmelserna i bilaga 2 också är tillämpliga,

b) vad avser externa arbetstagare i gränsområden, och före det datum då det system som avses ovan upprättas, det personliga dokument som avses i a."

4 I artikel 5 i direktiv 90/641 föreskrivs följande:

"Externa företag skall, antingen direkt eller genom skriftliga avtal med de driftsansvariga, säkerställa strålskyddet för sina arbetstagare enligt de

relevanta bestämmelserna i avdelning III—VI i direktiv 80/836/Euratom, och särskilt

a) säkerställa överensstämmelse med de allmänna principer och den begränsning av doser som avses i artiklarna 6—11 i detta,

b) tillhandahålla information och utbildning inom strålskyddsområdet enligt artikel 24 i detta,

c) garantera att uppskattning av bestrålning samt läkarkontroll för deras arbetstagare sker enligt de villkor som har fastställts i artiklarna 26, 28—38 i detta,

d) säkerställa att uppgifterna vad avser kontrollen och registreringen av den stråldos som var och en av deras arbetstagare har utsatts för, enligt bilaga 1 del II till detta direktiv, hålls aktuella i de nätverk och personliga dokument som avses i artikel 4.2."

5 I artikel 6 i direktivet föreskrivs följande:

"1. Den driftsansvarige för det kontrollerade område inom vilket externa arbetstagare utför verksamheter skall vara ansvarig, antingen direkt eller genom skriftliga avtal, för de praktiska aspekterna vad avser den del av deras strålskydd som är direkt avhängig av typen av kontrollerat område och verksamheter.

2. För varje extern arbetstagare som är verksam inom ett kontrollerat område, skall den driftsansvarige särskilt

a) kontrollera att arbetstagaren i fråga ur hälsosynpunkt har förklarats vara lämplig för de verksamheter som han skall utföra,

b) säkerställa att han, förutom den grundläggande utbildning i strålskydd som avses i artikel 5.1 b, har fått särskild utbildning vad avser både det kontrollerade områdets och verksamheternas särskilda beskaffenhet,

c) säkerställa att han har försetts med nödvändig skyddsutrustning för eget bruk,

d) också säkerställa att den stråldos som han utsätts för kontrolleras och registreras på ett sätt som är lämpligt för den typ av verksamheter som han utför, samt att all den praktiska dosimetriska mätning görs, som kan komma att visa sig nödvändig,

e) säkerställa överensstämmelse med de allmänna principer och den begränsning av doser som avses i artiklarna 6—11 i direktiv 80/836/Euratom,

f) säkerställa eller vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att, efter varje verksamhet, uppgifterna vad avser kontrollen och registreringen av den stråldos som varje extern arbetstagare har utsatts för enligt bilaga 1 del III antecknas."

6 Enligt artikel 8.1 i direktiv 90/641 skall medlemsstaterna sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 december 1993. De skall omgående informera kommissionen om detta.

7 I artikel 56 i rådets direktiv 96/29/Euratom av den 13 maj 1996 om fastställande av grundläggande säkerhetsnormer för skydd av arbetstagarnas och allmänhetens hälsa mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning (EGT L 159, s. 1) föreskrivs att bland annat direktiv 80/836 skall upphöra att gälla från och med den 13 maj 2000.

Den belgiska lagstiftningen

8 L'arrêté royal, du 25 avril 1997, concernant la protection des travailleurs contre les risques résultant des rayonnements ionisants (den kungliga förordningen av den 25 april 1997 om skydd för arbetstagare mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning) (*Moniteur belge* av den 12 juli 1997, s. 18512, nedan kallad den kungliga förordningen av den 25 april 1997) syftar till att införliva direktiv 90/641 med belgisk rätt. I artikel 12 första stycket i denna kungliga förordning föreskrivs följande:

"Externa företag skall, antingen direkt eller genom skriftliga avtal med de driftsansvariga, säkerställa strålskyddet för sina arbetstagare enligt artiklarna 13—19 i denna förordning, och särskilt

1) garantera att uppskattning av bestrålning samt läkarkontroll för deras arbetstagare sker enligt de villkor som har fastställts i artiklarna 13—16 i denna förordning,

2) säkerställa att uppgifterna vad avser kontrollen och registreringen av den stråldos som var och en av deras arbetstagare har utsatts för hålls aktuella i personliga dokument för den externa arbetstagare som utsatts för joniserande strålning, eller i ett centraliserat nationellt nätverk."

9 I artikel 13 i den kungliga förordningen föreskrivs följande:

"Den driftsansvarige för det kontrollerade område inom vilket externa arbetstagare utför verksamheter skall vara ansvarig, antingen direkt eller genom skriftliga avtal, för de praktiska aspekterna vad avser den del av deras strålskydd som är direkt avhängi[gt] av typen av kontrollerat område och verksamheter.

För varje extern arbetstagare som är verksam inom ett kontrollerat område, skall den driftsansvarige särskilt

1) kontrollera att den externe arbetstagaren ur hälsosynpunkt har förklarats vara lämplig för de verksamheter som han skall utföra (innan verksamheten påbörjas skall det externa företaget tillställa den driftsansvariges arbetsläkare de personliga dosövervakningsdokument som avses i artiklarna 28 och 29 för att kontrollera att varje arbetstagare ur hälsosynpunkt har förklarats vara lämplig för de verksamheter som han skall utföra),

2) också säkerställa att den stråldos som den externe arbetstagaren utsätts för kontrolleras och registreras på ett sätt som är lämpligt för den typ av verksamheter som han utför, samt att all den praktiska dosimetriska mätning görs, som kan komma att visa sig nödvändig,

3) vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att, efter varje verksamhet, uppgifterna vad avser kontrollen och registreringen av den stråldos som varje

extern arbetstagare har utsatts för antecknas i personliga dokument för den externa arbetstagare som i arbetet utsatts för joniserande strålning, eller i ett centraliserat nationellt nätverk."

10 I artikel 28 första stycket i den kungliga förordningen av den 25 april 1997 föreskrivs att "[a]rbetsmarknadsministern skall fastställa villkoren för inrättandet av, tillgången till och verksamheten vid det centraliserade nationella nätverket, samt villkoren för utfärdandet av sådana personliga dosövervakningsdokument som avses i artiklarna 11 och 12 i denna förordning".

11 I artikel 28 tredje stycket i den kungliga förordningen föreskrivs att "[f]ör det fall en extern arbetstagare, anställd av ett företag med säte i en medlemsstat i Europeiska unionen, inte innehar ett dokument som godkänts av den medlemsstaten, skall bestämmelserna i artikel 12 i denna förordning tillämpas".

12 I artikel 5 i l'arrêté royal, du 2 octobre 1997, modifiant l'arrêté royal du 28 février 1963 portant règlement général de la protection de la population et des travailleurs contre le danger des radiations ionisantes et portant mise en vigueur partielle de la loi du 15 avril 1994 relative à la protection de la population et de l'environnement contre les dangers résultant des rayonnements ionisants et relative à l'Agence fédérale de contrôle nucléaire (den kungliga förordningen av den 2 oktober 1997 om ändring i den kungliga förordningen av den 28 februari 1963 om grundläggande normer för befolkningens och arbetstagarnas hälsoskydd mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning och om delvis ikraftträdande av lagen av den 15 april 1994 om skydd för befolkningen och miljön mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning och om den federala kärnkraftsinspektionen) (*Moniteur belge* av den 23 oktober 1997, s. 28167, nedan kallad den kungliga förordningen av den 2 oktober 1997) föreskrivs att en avdelning VI med följande lydelse skall tas in under kapitel III i den kungliga förordningen av den 28 februari 1963.

"Avdelning VI. Praktiskt strålskydd för externa arbetstagare som löper risk att utsättas för joniserande strålning i sin verksamhet inom kontrollerade områden.

Artikel 37 b. — Allmänna bestämmelser

Systemet med dosövervakning av externa arbetstagare skall säkerställa ett skydd som motsvarar skyddet för tillsvidareanställda arbetstagare hos den driftsansvarige.

Artikel 37 c. — Förpliktelser för det externa företaget

Externa företag skall, antingen direkt eller genom skriftliga avtal med de driftsansvariga, säkerställa strålskyddet för sina arbetstagare enligt bestämmelserna i kapitel III, och särskilt

a) säkerställa överensstämmelse med de allmänna principerna och begränsningen av doser,

b) tillhandahålla information och utbildning inom strålskyddsområdet enligt artikel 25.

Artikel 37 d. — Förpliktelser för den driftsansvarige

Den driftsansvarige för det kontrollerade område inom vilket externa arbetstagare utför verksamheter skall vara ansvarig, antingen direkt eller genom skriftliga avtal, för de praktiska aspekterna vad avser den del av deras strålskydd som är direkt avhängi[gt] av typen av kontrollerat område och verksamheter.

För varje extern arbetstagare som är verksam inom ett kontrollerat område, skall den driftsansvarige särskilt

a) säkerställa att han, förutom den grundläggande utbildning i strålskydd som avses i kapitel III avdelning II, har fått särskild utbildning vad avser både det kontrollerade områdets och verksamheternas särskilda beskaffenhet,

b) säkerställa att han har försetts med nödvändig skyddsutrustning för eget bruk,

c) säkerställa överensstämmelse med de allmänna principerna och begränsningen av doser."

Det administrativa förfarandet

13 De belgiska myndigheterna tillställde kommissionen den kungliga förordningen av den 25 april 1997 genom skrivelse av den 30 juli 1997.

14 Eftersom kommissionen ansåg att nödvändiga bestämmelser inte antagits för att anpassa den belgiska lagstiftningen efter artikel 4.2, bilagorna 1 och 2 samt artiklarna 5 och 6 i direktiv 90/641, sände kommissionen den 14 oktober 1999 en formell underrättelse till Konungariket Belgien och uppmanade denna stat att inkomma med yttrande.

15 Genom skrivelse av den 8 mars 2000 gjorde de belgiska myndigheterna huvudsakligen gällande att den kungliga förordningen av den 2 oktober 1997 innebar att direktiv 90/641 helt hade införlivats. Av en handling som bilagts nämnda skrivelse framgår att de belgiska myndigheterna hade bestämt sig för systemet med utfärdande av ett personligt dokument i avvaktan på upprättandet av ett centraliserat nationellt nätverk.

16 Eftersom kommissionen inte godtog detta svar, riktade kommissionen den 1 augusti 2000 ett motiverat yttrande till Konungariket Belgien i vilket de anmärkningar som hade framförts i den formella underrättelsen angavs. Kommissionen uppmanade denna medlemsstat att inom två månader från delgivningen av det motiverade yttrandet vidta nödvändiga åtgärder för att efterkomma detsamma.

17 Genom skrivelse av den 7 september 2000 medgav generaldirektören i det federala arbetsmarknadsministeriet att det motiverade yttrandet var välgrundat. I skrivelsen angavs att Konungariket Belgien därför skulle vidta de nödvändiga åtgärderna inom den föreskrivna fristen.

18 Eftersom kommissionen därefter inte har erhållit någon annan information som gör det möjligt att fastställa att Konungariket Belgien har uppfyllt sina skyldigheter enligt direktiv 90/641, har den beslutat att väcka förevarande talan.

Prövning i sak

19 Kommissionen har gjort gällande följande. Konungariket Belgien har inte till fullo införlivat artikel 4.2 i direktiv 90/641 och direktivets bilagor 1 och 2. Några nationella bestämmelser om ett effektivt genomförande av ett dosövervakningssystem har nämligen inte antagits. Vidare har inte artiklarna 5 och 6 i direktivet

till fullo införlivats, eftersom de nationella bestämmelser som antagits inte omfattar externa arbetstagare som är anställda av företag med säte i en annan medlemsstat, när dessa arbetstagare redan innehar ett personligt dosövervakningsdokument.

20 Vad gäller det ofullständiga införlivandet av artikel 4.2 i direktiv 90/641 och av direktivets bilagor 1 och 2, har den federala arbetsmarknadsministern ännu inte enligt artikel 28 första stycket i den kungliga förordningen av den 25 april 1997 fastställt villkoren för inrättandet av, tillgången till och verksamheten vid det centraliserade nationella nätverket, och inte heller villkoren för utfärdandet av personliga dosövervakningsdokument.

21 Vad beträffar det ofullständiga införlivandet av artiklarna 5 och 6 i direktiv 90/641, har det gjorts gällande att artikel 28 tredje stycket i den kungliga förordningen av den 25 april 1997 — i vilken det hänvisas till artikel 12 i nämnda förordning — syftar till att kompensera avsaknaden av ett vederbörligt dokument eller frånvaron av registrering i ett centraliserat system med ett utfärdande av ett belgiskt personligt dokument eller med en registrering av arbetstagaren i det centraliserade systemet. Artikel 12 är emellertid inte tillämplig på externa arbetstagare som är anställda av företag med säte i en annan medlemsstat, när dessa arbetstagare innehar sådana dokument som föreskrivs i den medlemsstaten.

22 Tillämpningen av de i artikel 5 c och 5 d i direktiv 90/641 föreskrivna skyddsåtgärderna har således inte säkerställts för denna kategori av externa arbetstagare.

23 I artikel 12 i den kungliga förordningen av den 25 april 1997 hänvisas för övrigt bland annat till artikel 13, som i sin tur införlivar artikel 6 i direktiv 90/641.

Indirekt innebär det att artikel 13 inte tillämpas på externa arbetstagare som är anställda i företag med säte i en annan medlemsstat och som innehar ett sådant personligt dokument som föreskrivs i den medlemsstaten. Av detta följer att artikel 6 i nämnda direktiv inte till fullo införlivats.

24 Den kungliga förordningen av den 2 oktober 1997 innebär inte att denna situation förändras.

25 Den belgiska regeringen har inte bestritt det påstådda fördragsbrottet. Den har till sitt svaromål fogat ett förslag till en kunglig förordning som skall säkerställa ett fullständigt införlivande av direktiv 90/641.

26 Domstolen gör följande bedömning. Enligt fast rättspraxis skall förekomsten av ett fördragsbrott bedömas mot bakgrund av den situation som rådde i medlemsstaten vid utgången av den frist som har angivits i det motiverade yttrandet (se särskilt dom av den 30 november 2000 i mål C-384/99, kommissionen mot Belgien, REG 2000, s. I-10633, punkt 16). I det motiverade yttrandet av den 1 augusti 2000 angavs en frist på två månader. Vid utgången av nämnda frist hade den belgiska regeringen i vart fall inte antagit den kungliga förordning som den hade angett och dessutom medgett vara nödvändig för att till fullo införliva direktiv 90/641.

27 Vidare finner domstolen för det första att Konungariket Belgien underlåtit att fastställa såväl villkoren för inrättandet av, tillgången till och verksamheten vid det centraliserade nationella nätverket, som villkoren för utfärdandet av personliga dosövervakningsdokument. Därigenom har Konungariket Belgien underlåtit att genomföra ett dosövervakningssystem som uppfyller de krav som fastställts i artikel 4.2 i direktiv 90/641 och i bilagorna 1 och 2 till nämnda direktiv.

28 För det andra är den belgiska lagstiftningen oförenlig med artikel 5 d i direktiv 90/641. Vad gäller externa arbetstagare som är anställda i företag med säte i en annan medlemsstat och som innehar ett personligt dokument som föreskrivs i den medlemsstaten, saknas nämligen i den belgiska lagstiftningen bestämmelser om att det externa företaget skall säkerställa att uppgifterna vad avser kontrollen och registreringen av den stråldos som det externa företagets arbetstagare har utsatts för hålls aktuella i det personliga dokumentet.

29 För det tredje är den belgiska lagstiftningen inte heller förenlig med artikel 6 i direktiv 90/641 i fråga om denna kategori av externa arbetstagare. I den belgiska lagstiftningen saknas nämligen bestämmelser om att den driftsansvarige för ett kontrollerat område skall, för dessa arbetstagare, vidta de åtgärder som anges i artikel 13 i den kungliga förordningen av den 25 april 1997.

30 Det finns således anledning fastställa att Konungariket Belgien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 90/641 genom att inte inom den föreskrivna fristen anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artikel 4.2, bilagorna 1 och 2 samt artiklarna 5 och 6 i nämnda direktiv.

Rättegångskostnader

31 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att Konungariket Belgien skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom Konungariket Belgien har tappat målet, skall denna stat ersätta rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

följande dom:

1) **Konungariket Belgien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt rådets direktiv 90/641/Euratom av den 4 december 1990 om praktiskt strålskydd för externa arbetstagare som löper risk att utsättas för joniserande strålning i sin verksamhet inom kontrollerade områden genom att inte inom den föreskrivna fristen anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artikel 4.2, bilagorna I och II samt artiklarna 5 och 6 i direktivet.**

2) **Konungariket Belgien skall ersätta rättegångskostnaderna.**

Macken Gulmann Cunha Rodrigues

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 6 juni 2002.

R. Grass

Justitiesekreterare

F. Macken

Ordförande på tredje avdelningen